Huszonegyedik évfolyam. 208. szám. Kolozsvár, 1900. szeptember 14. péntek.

Szerkesztői iroda:
Kossuth Lajos utcza (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendők.

Az „Ellenzék" előfizetési dija:

Egész évre	32 korona.	Negyedévre	8 korona.
Félévre	16 korona.	Egy hóra	3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.
Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:
Kolozsvárt, Deák Ferencz utcza 33-ik szám.

Egy négyszög czentiméternyi tér hirdetési ára 8 fillér. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 2 *korona.*

Hivatalos közlemények sora 5 korona.
Nyilttéri czikkek garmond sora után **40 fillér** fizetendő.

Nyilt válasz sokaknak.

E czim alatt Csávolszky Lajos országgyülési képviselő és az „Egyetértés" volt szerkesztője egy nyilt levelet tesz közzé, a melyben a többek közt a következőket irja:

Egyik régibb választó-kerületemből levelet vettem, melyben a többek között ezeket olvasom:

„Mindezeknél fogva indokolt, hogy a választók már most behatóan foglalkozzanak azzal a kérdéssel; melyik politikai irányzatot támogassák a küszöbön lévő választásoknál?"

Másutt is fölmerülhetnek ily kérdések, de mivel magam is részt vettem a függetlenségi párt 1874-ik évi programmjának megállapitásánál, a következőkben van szerencsém válaszolni:

1874-ben alakitottuk meg a függetlenségi pártot.

Magyarország legyen önálló, független magyar állam, mely minden idegen beavatkozástól menten intézze minden ügyét, mely teljes önállósággal birjon a polgári közigazgatáson kivül a hadügy, pénzügy, nemzetközi viszonyok és közgazdászat minden ügyében.

Mindazon politikai és pártárnyalatok tehát, melyek Magyarország önállóságát és függetlenségét kivivni óhajtják s e czél elérésére az 1876. XII. t.-czikk eltörlését tartják első sorban szükségesnek, országszerte egy párttá alakulnak, szemben azokkal, kik az 1867-ik közös ügyes rendszer fentartásában megnyugosznak.

Ez volt a függetlenségi párt programmja. De szükségesnek tartotta itt a párt még azt is kijelenteni, hogy az általános szavazati jog alapján a választások községenkint és titkos szavazás mellett történjenek; a teljes lelkiismereti szabadság, a törvény által biztosittassék; a törvényhatósági intézmény népképviseleti alapra fektetve történelmileg kifejlett teljes hatáskörébe visszahelyeztessék és az önálló vámterület felállitása eszközöltessék.

Több más — nem közjogi — kérdésekben szintén kifejezte a párt nézeteit, majd feliratokban, majd párthatározatokban. De az államélet terén oly nagy változásokban és oly sürün jelennek meg a társadalmi kérdések egész tömege, hogy azokat mind állandóan programmba fölvenni teljes lehetetlenség. Nem is szükséges, a függetlenségi párt, mint igazi radikális párt, minden kérdést a legradikálisabb és leghazafiasabb irányban tartozik megoldani.

Ezen programm alapján állott a párt tiz álló esztendeig, 1884-ig, midőn Irányi Dániel megnyugtatására a „függetlenségi" párt elnevezéséhez még e szót is odafüzte „48" és igy lett a párt elnevezése „függetlenségi 48-as" párt, a programmhoz pedig egy pontot ragasztott, mely ekképen szól:

Magyarország — ő felsége uralkodása alatt álló többi országokkal és tartományokkal csupán a fejedelem személyének azonossága által álljon viszonyban.

E mellett a függetlenségi pártnak 1874-bén kiadott programmja továbbra is teljes épségében fentartatott.

Igy volt ez 1890-ig, midőn már 94 tagot számlált e párt.

1890-ben Ugron Gábor ugy vélte, hogy a párt nem egyöntetü, mert ott vannak olyanok is, kik Kossuth Lajos összeférhetetlenségi elméletét magukévá teszik, kivánta tehát, hogy a programmban kimondassék, miszerint a függetlenségi 48-as párt a personal unio alapján, alkotmányos uton kivánja elveit megvalósitani.

*

Nekünk hazánk állami önállósága életkérdés. Enélkül élni sem nem tudunk, sem nem akarunk. Hogy ezt elérhessük megmozditunk minden követ, kézbe veszünk minden fegyvert, mit az alkotmányos élet rendelkezésünkre ad. De ha valamely pokoli ármány elsöpörné elölünk az alkotmányos utat, no hát megyünk ugy, a hogy tudunk, mert nekünk hazánk állami önállóságához el kell érnünk.

Itt van még a Kossuthtal való szolidaritás. Az-e a mi programmunk, a mi a Kossuthé, osztjuk-e mi Kossuth összeférhetetlenségi elméletét vagy nem? És ha nem osztjuk, mikép hivatkozhatunk mi folyton Kossuthra?

Mint már emlitettük, a pragmatika sanktio, vagyis az 1723. I. II. törvényczikk két részből áll. Egyik részében a nemzet, a másik részében az uralkodóház vállal magára kötelezettséget. De minthogy ezen kötelezettségeket az uralkodóház negyedfélszáz esztendőn keresztül sohasem tartotta meg, 1848-ban oly törvényeket hoztak, oly intézményeket létesitettek, melyek az uralkodóház abbeli kötelezettségének teljesitését biztositották volna.

De hát tudjuk, mi történt 48-ban. Alig, hogy szentesitették e törvényeket, melyek hivatva lettek volna, a pragmatika sanktió második része megtartásának biztositására, az a végzetes családi és birodalmi politika, mely negyedfélszáz évig mindig a nemzet és a király közzé ékelte magát, hogy ezek egymást soha meg ne érthessék, meg ne szerethessék, fegyverrel semmisitette meg a már szentesitett törvényeket.

Irtózat még csak elgondolni is, hogy ez a nemzet, mely nem akart egyebet, mint szeretni királyát, hatalmassá és ragyogóvá tenni koronáját, hogy ezáltal maga is hatalmas és boldog lehessen, századokon keresztül egy megfoghatatlan gonosz ostoba udvari politika áldozata lön.

Csoda-e ha Kossuth látva e százados politika ujból való feltámadását — és kegyetlenebbül, mint valaha — elvesztette hitét, reményét. Csoda-e ha azon irtóztató katasztrófák után, az ártatlanul kiömlött sok vér és sok szenvedés iszonyatosságainak láttára Kossuth Lajos azon keserves meggyőződésre jutott, hogy Magyarország állami önállósága és függetlensége összeférhetetlen az uralkodóházzal, hogy mig a magyar király osztrák császár is lesz, sohasem fog eleget tehetni az uralkodóház azon kötelezettségének, melyet a pragmatika sanktióban magára vállalt. Az osztrák császár mindig háttérbe fogja szoritani a magyar királyt. Az osztrák császár érdeke mindig más lesz, mint a magyar király érdeke.

*

Ha 1867-ben megmarad a nemzet az 1861-iki feliratok alapján és a pillanatnyi jólét tállencsejeért oda nem adják a nemzet szent örökségét, Kossuth Lajos összeférhetetlenségi elmélete megdölt volna már akkor önmagában. De a törvényhozás többsége, 1867-ben feladta 1861-iki álláspontját és miután feladta, magunkévá tettük mi, a függetlenségi párt — ezt az álláspontot és fenntogjuk azt tartani mindaddig, mig nemzet és király teljesen meg nem értik egymást. Kossuth maga mondja, hogy mi, függetlenségi párt nem tehetjük az ő politikai religiójának ezt a hitágazatát — az összeferhetetlenséget — magunkévá. Nem volna értelme, hogy mi ezt magunkévá tegyük.

Az 1848-iki alapon a nemzet megelégedésére való kiegyeztethetése vagy ki nem egyeztethetése olyan kérdés, mely gyakorlatilag, végérvényesen még nincs eldöntve.

Annak eldöntése a mi feladatunk. Nemzet és király egyetértése fogja azt eldönteni,

Nekünk önálló magyar hatalmas államot kell itt teremtenünk, mely a legjobb baráti viszonyban és szövetségben legyen Ő felsége többi országaival és tartományaival, de mégis ugy, hogy ha a beláthatlan jövő bármi uj alakulásokat mér is ki ezen országok számára, Magyarország mindig elég erős egységes és független hatalom legyen, mely egymaga is képes a Habsburgok koronáját fenntartani.

Mi egy önálló magyar birodalmat akarunk itt teremteni, mely befelé egységes, kifelé erős és hatalmas legyen, mely felséges urunk és királyunk többi országainak boldogulhatásukban, ha kell támaszuk, ha kell védelmük legyen.

Ez oly dicső feladat, hogy nekünk ebben támogatónk nem lehet más, mint maga a király. A nemzet és király egyforma érdeke, hogy törekvésünket siker koronázza.

És mi rendületlen bizunk e sikerben. Rendületlen bizunk állami függetlenségünk visszaszerzésében királyunk uralkodása alatt, daczára ezen képviselőházi többségnek, mely ma az ország sorsát kezében tartja.

Ennek a képviselőtestületnek 33 évi története csakugyan azt bizonyitja, hogy ezzel Magyarország állami önálló függetlenségi inkompatibilis. Sohasem emelte még fel szavát, mikor a nemzeti jogok visszaszerzéséről volt szó: mindent eltürt, mikor a nemzet méltóságán csorba esett. Erzéketlenné vált az állami önállóság iránt, megfelejtkezve a multról nem törődve a jövővel.

Saját hatalmát félti csak, különben meghunyászkodó, határozatlan, bátortalan egész a gyávaságig.

Hazája iránti kötelességet, királyi iránti szeretetet nem tudja férfias komolysággal és határozottsággal egybekötni. Azt hiszi, királya iránti hüségét csak ugy lehet kimutatni, ha elveit feladja, meggyőződését letagadja s megalázkodik a porig. Azt hiszi, a nemzet jogos igényeit nem szabad a trón előtt hangoztatni, mert azáltal saját önző igénye veszélyztetik. Azt hiszi, hogy az igaz szóval, kemény szóval pedig bevágja szereplésének az utját. Az hisza, hogy uralkodójának kegyét csak ugy nyerheti meg, ha szolga lesz, nem gondolva meg azt, hogy éppen ezzel a szolgai gyávasággal két rendbeli árulást követ el: elárulja a haza és a korona legszentebb érdekeit.

Jaj pedig annak az országnak, melynek sorsa gyáva emberek kezébe kerül. Politikában legerősebb fegyver a bátorság. Még ott is eredményt mutat, ahol nincs jogalap, nincs igazság. Hát még ott, hol a nép jogaira és igazságaira hivatkozhatni, mint nálunk. Ott a politikai bátorság mindenható. De mi gyávák vagyunk, mitőlünk nem fél senki. Mi csak lármázni tudunk, de ott is elhallgatunk rögtön, mihely más jobban lármázik. Ausztria jobban lármázott a kvóta kérdésben és győzött, mi fizetünk. Azt hittük csak egy bőrünk van és kettőt huznak le rólunk.

Caesar a világuralmat, Washington a szabadságot, Bismarck és Cavour a nemzeti egységet megteremthették volna-e, ha mindig az óvatosságot, a lemondást, a türést és várakozást ajánlgatták volna a népnek? Soha. De nem is tették, hanem azt mondták: aki élni akar, annak meg kell tudni halni is.

Ez a többség nem tud meghalni. Élni azonban akar. A választó közönségtől függ most, hogy meghalljon.

Kivihetetlennek mondják a függetlenségi párt elveit. De hát mért volna kivihetlen? Próbálta már valaki harminczhárom évi alkotmányos életünkben ezt keresztül vinni? Harminczhárom év óta kilenczszer kérdezte már meg királyunk — választásókkor — a nemzetet: van-e valami kivánni valótok, szóljatok! Az ország mind a kilenczszer azt válaszolta: köszönjük felséges uram, nincs semmi kivánni valónk, meg nagyunk mindennel elégedve, ugy, amint van. És mindig ugyanazt a többséget küldte az országgyülésbe. Micsoda örült hazugság tehát azt mondani, a függetlenségi párt elvei kivihetetlenek, mikor annak keresztülvitelét 33 év óta soha sem kérte a nemzet képviseletének többsége!

Politikai hirek.

Az állami költségvetés. Budapesti tudósitónk arról értesit, hogy az 1901. évi állami költségvetés legnagyobb részt már elkészült és a költségvetésnek ezt a részét már nyomdába is adták. A költségvetésnek még nem végleges részén most dolgoznak s előreláthatólag nagyon rövid idő alatt ezzel is teljesen elkészülnek. Igy állván a dolog, Lukács László pénzügyminiszter abban a helyzetben lesz, hogy Széll Kálmán igéretéhez képest, az 1901. évi állami költségvetést mindjárt október elején az összeülő képviselőház elé terjesztheti.

A világbéke-kongresszus. Párisban szeptember 30-án nyitják meg a kilenczedik világbéke kongresszust. A kongresszisták nevei között a következők nevei is szerepelnek: Björnson, Tolsztoj, Zola, Jókai Mór, Suttner báróné stb., azonkivül az ugynevezett reálpolitikusokat is nagy számmal találjuk a bizottságban: Beernaert belga miniszt-

---

AZ „ELLENZÉK" TÁRCZÁJA.

1900. Szeptember 14.

A munkácsi várban.

Fürdői emlék.

Irta: *Csorvássy István.*

Isten kegyelméből és a m. kir. állam vasutak kegyelmet nem ismerő meneteléséből, 17 órás irgalmatlan utazás folytán eljutottam az orvosok által ajánlott gyógyfürdőbe Szolyva-Hársfalvára.

Kevéssé ismert gyógyhely Beregmegyében, melynek területe, egykor legnagyobb részben a Rákóczy családé volt, — 230 m. magasságban a tenger szine fölött, fellegekbe emelkedő magas hegyekből körülzárva, gyönyörü völgyben valóságos sziv paradicsom kertben, a pazar természet bámulatos szépségeivel gazdagon diszitve.

Mivé lehetett volna e nagy hatásu gyógyhely, ha jobban ismernék, ha fönntartására tulajdonosa gr. Schönbron több gondot forditana és végre, ha nem szenvedne honi fürdőink általános betegségében: a „drágaságban."

Az egész fürdő területe, mint egy 100 hold, ebből 30—40 hold képezi a tulajdonképeni fürdő telepet, mely müvészi gonddal van parkirozva, százados hárs, bükk és fenyő fákkal beárnyékolva. Itt van a hajdan „Szent Kut" ma „Stefánia" forrás.

Van e fürdőben mintegy 80 vendég szoba, néhány kivételével elég kezdetleges állapotban és szerény butorzattal. A tulajdonos gróf ur bizonyosan azt tartja, hogy fürdőben mindinkább közeledni kell az embernek az egyszerü természethez.

Valóban az itt lévő számos hiányt csak is a legjobb édes anya: a természet pótolja, mely oly ózondus üde levegővel környezi e fürdőt, hogy a hires Karlsbád vagy Gleichenberg is megirigyelnék tőle. Hizelgői sokan magyar Gleichenbergnek hivják, mely nevet részben meg is érdemli. Magas hegyek védik az északi szelek ellen, mig délfelől nyitva lévén, az innen jövő enyhe lég folytonos áramlatban van, kedves enyhe meleggel töltvén el a természet gazdag parkját.

A legmelegebb napokban, mikor nálunk nagy Szalontán 32—35° lehetett az izzó lég melege, itt 20—25°-nél soha nem volt több, néha még oly hüs is volt, hogy különösen estve védekezni kellett ellene.

Van a fürdőben régi fedett sétány, társalgó terem, a mi czivilizált embernek ma már szinte elengedhetlen, van posta és távirda, természetesen egyedül a fürdő évadban. Télen csakis a havasi vadak látogatják.

Vannak a hegyekbe bevágott szép és tiszta séta utjai, ki a magányt kedveli: szabadon félre vonulhat a nagyon is vegyes fürdőközönségtől, kárpótlást talál a fönséges természetben.

A vendégek nagyobb része magyarországi, vannak azonban számosan, különösen a szomszéd Galicziából, s leginkább azoknak ivadékai, kiknek ősei egyszer Jehova helyett az aranyborjut imádták. Talán még ma is sokan imádják utódaik közzül.

Hanem ezek nem a mi uj polgártársaink, nem Mózes vallásu hitrokonaink, de egy egészen külön faj, mely, mint pusztitó sáska sereg tartja megszállva Galicziát és Lengyelországot, onnan bocsátván időszakonként rajokat, a szomszédos Bereg, Máramaros, Sáros és a többi megyékbe. Melyek aztán valóságos sáska csapásként pusztitják és kiélik a szegény magyar, ruthén, tót és oláh népséget, mely ellen erélyesen védekezni, ma már a magyar királyi kormány is kötelességének tartja. Pájeszes, kaftános zsidók ezek, villogó szemekkel, melyekből erély és ravaszság sugárzik, orthodox hittel, kik ma is a talmud imáit mormolják magokban s külön kóser vendéglőbe járnak.

A talmud tiltja, hogy keresztény főzte ételt megkóstoljanak, de ugy látszik, azt megengedi, hogy egyeseket ugy, mint egész községeket, tönkre tegyenek.

A magyar vendéglő ételei, ha nem is valami kitünőek, kárpótlást nyujt a hozzáfordulóknak legalább azzal, hogy kitünően drágák, az ételek választékossága ellen is sokaknak lehet panasza, de egyátalában nem az olcsóság ellen. Sajnos, hogy e krónikus bajban, csaknem minden hazai fürdőnk étermei kinlódnak.

Ha még megemlitem, hogy kezdetleges szobáit, melyekben alig talál a vendég némi kényelmet, igen magas árban számitják, hogy kenyere élvezhetlen, nagyrészben befejeztem a fürdőt illető beirásomat.

Pár napig beértem az itteni nagyszerü természet fenségének csudálásával, aztán más vágyaim keletkeztek.

Itt van nem messze a fürdőtől hazánknak egyik kiválóan nevezetes helye: a munkácsi vár, melynek pár század előtt oly fontos szerep jutott, az akkori magyar szabadságharcz idején.

Mert haj! Csaknem négy teljes századon át, a szomoruan emlékezetes mohácsi csata óta nemcsak hazájáért, de szabadságáért is kellett küzdeni és vérét ontani a magyarnak.

Zrinyi Ilonának I. Rákoczy Ferencz özvegyének, később Tököli Imre nejének, II. Rákóczy Ferencz édes anyjának büszke vára volt ez egykoron, melyet ő hasszu időn keresztül védelmezett a német császári hadak ellen. A honnan nehéz küzdelem után Julia lányával és fiával Ferenczczel fogva vitetett Bécsbe.

Rég nem láttam e még ma is ép várat, nemzeti küzdelmeinknek, ősi dicsőségünknek kimagasló emlékét. Mindig felkeresem, midőn e tájon járok. Mint a hivő moszlim imázása közben mindig keletre fordul, én is ujra és ujra visszafordulok őseinknek ezen oly nevezetes sasfészkéhez.

Mikor épitetették, a történelem nem tudja határozottan megmondani, legtöbb hazai történetirónk azt mondja, hogy Árpád fejedelem épitette, vagy legalább kezdte épiteni, midőn a vereczkei szoroson fáradságos utakon és ellenséges hadsergeken keresztül törve magukat, itt tartottak első nagyobb pihenőt és mert idejöttök sok munkájukba és fáradságukba került, nevezték e helyet Munkácsnak.

Munkács vára másfélórai távolban van Hársfalváról és a vár mintegy félórányira a várostól.

Végig mentem a város főutczáján és megállottam nehány pillanatra a „Csillag" vendéglő előtt, szemlét tartva mintegy a város és lakói fölött.

Ez tehát az a város, melyet honfoglaló őseink alapitottak, az első magyar telep az egész hazában, mely ezer évet látott jó és balsorsban maga fölött átviharzani és annyi balszerencse között, oly sok viszály után is meg nem fogyva él e hazán.

Bizony, meg nem fogyva, de sőt megszaporodva!

Nem nagyon örvendek e felett s nem éppen nagyon hálálkodom érette a jó Istennek, mert ezek a pajeszes kaftános alakok, kikkel minden lépten-nyomon, uton-utfélen találkozom, nem Árpád nemzetségének, hanem egy ennél még régibb népvezérnek: Mózesnek drága ivadékai, kik mint látszik, tetszelegnek maguknak azzal, hogy megtartották talán még a Faraók országából, kaftános, turbános, ekzótikus viseletüket. És ha az erős, hatalmas Jehova tovább is oly hüen mellettök áll, mint eddig, száz év mulva, vagy talán még előbb is, ha nem is uj Jeruzsálem, legalább uj Judea lesz belőle.

Nem vagyok antiszemita. Többen vannak Mózes vallásu polgártársaim között bizalmas ismerőseim, jó embereim, barátaim, de ezekről a munkácsi és a táji izraelitákról azt mondom, a mikép a romániai miniszterelnök az onnan kiutasitottakról nyilatkozott: nem tudtak és nem akartak a a nemzet közéletéhez, szokásaihoz alkalmazkodni, külön kasztot akarnak képezni az államban, mi politikai és nemzetiségi indokból meg nem engedhető. Tudakozódtam ezt illetőleg egyik ottani városi tisztviselő ismerősömtől s igazolva találtam aggályaimat.

Ki velem és velünk együtt lakik, együtt érez és küzd, ki jó és balsorsban osztályrészesünk, az nekem testvérem, legyen szerb, bolgár, oláh vagy tót, akár kazár, akár Mózes-vallásu, akár áriánus, örömmel osztom meg vele kenyeremet és szivemet, de a közöttünk mindig idegentől, ki ma itt, holnap talán másutt zsebeli ki és teszi tönkre a lakósságot, hidegen fordulok el, az ilyen nem kell nekem, ha keresztény társam, akár hitsersosom is.

Azért el velem őseimhez, vagy legalább szellemeikhez, a munkácsi várba.

Egy, a sikság közepéből kiemelkedő sziklahegyre van ez épitve, tömör, szilárd falai, sok viszontagságot, sok ostromot kiállottak. Elviharzott századok szárnycsattogását érzem, midőn ormain járok.

Ezred év! Egy percze, a mérhetetlenül hosszu örök időnek pergett le e bástyák felett, meg-meg tördelve, de össze nem törve azt, mit a nagy ősök erős keze összerakva épitett.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

terelnök, Burgeois franczia miniszter, a német kormány több tagja. Ott lesz Széll Kálmán miniszterelnök is.

Választási mozgalmak. A birodalmi gyülési választásokra Ausztriában már mindenfelé megindultak az előkészületek. Az eddigi előjelekből itélve, a választási küzdelem nagyon heves lesz. Azokat a cseh képviselőket, a kik az obstrukczió ellen nyilatkoztak az ifju cseh klubban, ugy látszik, meg félemlitették képviselőtársaik, ugy hogy ezek inkább lemondanak és fel sem fognak lépni képviselőjelölteknek. Ezzel pedig csak megerősitik a Reichsrath munkaképességét meghiusitó elemek táborát. A kormány, a mely a választásokba nem igen akar beavatkozni, éppen most nagyon erélyes intézkedést léptetett életbe.

Nincs remény.

Kolozsvár, szept. 14.

A mik az utolsó években Ausztriában történtek mindenkit megerősithetett, már ama hiedelmében, hogy ebben a szerencsétlen országban az alkotmányos rend helyre sem állitható, vagy csak beláthatlan idő mulva.

Ez a reménytelen helyzet jutott kifejezésre a jaslói hadgyakorlatokon is, a mikor ugyanis a király *Lemberg* város hódoló küldöttségét fogadta.

Ezen küldöttség sorában volt dr. Byek reichsrathi képviselő is, kit az uralkodó ekként szólitott meg:

— Ön képviselő is volt!

— Igen, felség! 1891-től 1897-ig dolgoztunk, azóta azonban csak szemléltük a dolgokat.

— *Sajnos és nincs semmi remény, hogy ez a dolog megváltozna*, — jegyezte meg erre a felség.

— Mi lengyelek — mondotta most dr. Byek — mindig rajta voltunk, hogy a parlamentet munkaképessé tegyük.

— Ezt tudom, — volt az uralkodó megjegyzése.

Ő felsége másokkal is beszélt a fogadtatás alkalmával az uj választások esélyeiről.

Bécsi tudósitónk jelenti: A linzi Volksblatt, a mely tudvalevőleg a katholikus néppárti Ebenhochnak a közlönye, mai számában a következőket irja az uj osztrák választások kapcsán:

Nem szabad elfelejteni, hogy Széll ur mindig hajlandó osztrák miniszereket buktatni és magát osztrák ügyekben beavatni, hogy ezzel a liberálisoknak segitségére jöhessen.

A lap ennek következtében antimagyar mozgalommal fenyeget, a melynek számára mindig akad magyarázat.

Prágából táviratozzák: A helytartó a csehországi választások határidejét a következőképpen állapitotta meg:

Az általános választókuriában január 3,

a községekben január 8, városokban január 10,

a kereskedelmi- és iparkamarában január 12,

a nagybirtokosságban január 15.

A prágai Narodny Lysty nagyon feltünő módon hirt ad arról, hogy a jungbunzlaui államügyész értesitette az alája tartozó ügyészi megbizottakat, hogy összes javaslataikat és jelentéseiket német nyelven terjesszék elé, mert különben a törvény értelmében el fog járni ellenük.

Iskolai reform-javaslat.

Kolozsvár, szept. 14.

Abból az esetből kifolyólag, hogy a kolozsvári rom. kath. egyházközség belvárosi leányiskolájánál egy rendes tanitónői állás megüresedvén, arra pályázatot hirdettek, alkalomszerünek mutatkozik foglalkozni némely *előző* kérdéssel, annál is inkább, mert amint a legközelebbi mult közgyülésből is tudjuk, az egyház község szervezeti alapszabályainak revisioja napi renden van, annak tervezete előkészitésére a szakbizottság már évek előtt kiküldetett, nós hát, ez a bizottság egyben foglalkozhatnék a fenn emlitettük elvi kérdések megoldásával is.

A kolozsvári rom. kath. egyház község városunknak több pontján tart fenn elemi iskolákat és ezeknek mindenike számára külön tanitókat és tanitónőket.

Ugy vagyunk értesülve, hogy ezeknek a tanerőknek a *fizetése* nincs egyenlő mértékkel mérve, de a *mellékjövedelmük* is, a mit rendkivüli tantárgyak tanitásáért élveznek, aránytalanul különböző, még pedig nem csak az iskoláknak, hanem az egyes iskolák osztályainak különbözősége szerint is; igy például mindjárt a belvárosi leányiskolában is, minél magasabb az osztály, annál nagyobb abban a rendkivüli tantárgyak száma s igy annál több a mellékjövedelme is a tanitónőnek; a mellékjövedelmekben való részesedés *egyenlőségének*, ha tán nem is *teljes*, de legalább *megközelitő* érvényesülése czéljából az emlitett leányiskolában az u. n. *haladó*-rendszert léptették életbe, jelesül, a tanitónő a növendékeivel együtt megyen át a következő magasabb osztályba minden iskolai évben és eként előhaladva jut fokonkint a magasabb mellékjövedelmekhez; ha aztán a hatodik osztálylyal is végezett, viszsza megy és kezdi ismét az első osztályban a tanitást.

De nem csak a fizetésük és nemcsak a mellékjövedelmek, hanem minden kétséget kizáróan a kényelmük is kedvezőbb a belvárosi tanerőknek, mint a külvárosiaké. Olyan állitás ez, a mely bizonyitásra legkevésbbé sem szorul, a mint az sem kiván bővebb fejtegetést, hogy az igazságnak és a jogegyenlőségnek az eleve ugy hozná magával, hogy valamikor egy jobb helyzetet nyujtó tanszék megüresedik, ezt mindig azokból a tanerőkből kellene betölteni, a kik kevésbbé kedvező helyzetü külvárosokbeli iskolában éveken át már müködve és — mondjuk ki nyiltan: nyomorkodva is — az előléptetésre érdemeket szereztek is!

Ha ez az élő szervezeti szabálylyal érvényesittetik, ennek meg lesz az az erkölcsi előnye is, hogy a külvárosi tanerők az előrehaladás biztos kilátásával, mert hiszen mindenki vágyik előrehaladni és jobb sorshoz jutni, ezután még több iparkodást fognak kifejteni és ekként, a mig ők érdemeket szereznék a jövőre nézve, addig másfelől a vezetésük alatti tanonczok is nagyobb utánalátásban részesülnének.

Ki vonhatja kétségbe, hogy ez a nyereség a közmüvelődést elősegiti és az egyházközség iskolára is csak fényt derit!? Ajánljuk beható figyelmébe mind a szervező bizottságnak, mind az egyházközségnek azt a kérdést, valamint azt az elvitathatlan tényt is, hogy az az ember, a ki előtt az előrehaladás utja örökre lezárva van, bizonyvajmi kevés kedvet érezhet az élethez is, a hivatásához is!

Egy másik szavunk van ahhoz a mostani rendszerhez is, miszerint egy 500—600 frt. csekély fizetésü tanitói állásnak a betöltése egy 300—400 tagból álló nagy testület hozzájárulásával történik! Mire való ez? Hiszen van az egyházközségnek iskolaszéke, még pedig a legválogatottabb értelmiségből alakitott iskolaszéke! Nos hát, ha az erdélyi róm. kath. status milliókat érő vagyona kezelésére hivatott és 10.000 korona fizetéssel javadalmazott jószágigazgatói állásnak betöltését az egynehány tagból álló igazgató-tanács elintézheti, vagy ha egy embernek élete és halála felett nehány tagból álló biróság itélhet: ugyan, miért ne intézhetné el egy 500—600 frtos tanitói állás betöltését is az egyházközségnek kiváló tanférfiakból alakitott iskolaszéke??? Ezen felfogásunk helyességét támogatják a közoktatási törvények is, t. i. a községi iskolákban is a tanszékeket a községi iskolaszékek töltik be, nem pedig a községeknek képviselő nagy testületeik.

Végül sürgös reformot igényel végre valahára az egyházképviseleteknek a szervezése is, amely manapság egy elavult alapszabálylyal és évtizedeken át keletkezett és toldás foldás szerü novelláris határozatokkal van szabályozva és még sem jó, még sem helyes, mert a jogegyenlőség elvének nem felel meg.

B—l.

Köszönő felirat a belügyminiszterhez.

A kolozsvári községi közigazgatási tanfolyam hallgatók vezetői Sanda György elnök, Balázs Sándor főjegyző és Bacsó Mihály bizottsági tag mint kiküldöttek, a tegnap délelőtt gróf Béldi Ákos főispánnal tisztelegtek. Az elnök rövid szavakban kérte a főispánt, hogy a hódoló feliratát juttassa a belügyminiszterhez, a mit a főispán készséggel megigért. Im itt alább adjuk a belügyminiszterhez intézett felirat szövegét:

Nagyméltóságu m. kir. Belügyminiszter ur!

Kegyelmes, pártfogó Urunk!

Mély tisztelettel alulirottak, mint a kolozsvári községi közigazgatási tanfolyam hallgatói, alakulóban levő körének ideiglenesen megbizott vezetői, az összes tan. hallgatók egyhangu megbizásából, a legkedvesebb kötelesség érzetünk sugallatát követve, sietünk hódoló és hála feliratunkat atyai áldott, nemes szivü jóságához, mély alázattal felterjeszteni

Kegyelmes jóakaró Urunk!

A mi szavaink igaz hazafiui szivből fakadnak, azok kifejezésére, nem keresünk frázisokat.

Éppen ezért, esedezünk magas szine előtt, kegyeskedjék igénytelen sorainkat nagybecsü figyelmére méltatni és kedvesen fogadni.

Az egész ország lakossága osztozik abban a véleményben, hogy nagymlt. m. kir. belügyminiszter ur, bölcs kormányzásának köszöni létét, a mi tanfolyamunk felállitása is, melynek áldásos haszna, messzire ki fog hatni.

Nem ecseteljük azokat a kiváló előnyöket, a mik a tanfolyam létesitésével, ugy a társadalomra és egyesekre, valamint reánk is majd hárulnak, mert hisz a tanfolyamok magasztos czélja, mindenki által el van ismerve, elannyira, hogy bátran állitjuk, miszerint önagyméltó. kegyelmes urunk, nagy horderejü alkotásának intentiója, már a köztudatba ment át.

Minthogy Isten rendelése folytán, a sors kedvezéséből, nekünk jutott a szerencse, a kolozsvári községi közigazgatási első tanfolyam hallgatói gyanánt szerepelhetni, mély hódolattal üdvözöljük nagyméltóságodat tanulásunk kezdetén.

A tanfolyamon kegyes létesitéséért; továbbá a nagyérdemü gr. alispán, igazgató élén, megbizott tudományosan képzett kitünő, szakelőadóink, kik iránt mindenkor a legnagyobb tisztelettel és szeretettel viseltetünk, kegyes kinevezéseért, a midőn hálás köszönetünket fejezzük ki és egy szivvel lélekkel kivánjuk, hogy a mindenható Egek ura, Nagyméltóságodat áldja meg, sokáig éltesse, imádott hazánk diszére és javára, egyuttal legyen szabad, biztositanunk Nagyméltóságodat, hogy a hozzánk füzött várakozásnak, mi tisztességesen és becsületesen akarunk és fogunk megfelelni.

Jelszavunk: „Szorgalom. Rend. Pontosság.“

Ezekhez az elvekhez képest, teljes erőnkből igyekezni fogunk, helyünket minden téren és körülmények között megállani.

Magunkat állandóan magas kegyeibe és atyai jóindulatába ajánlva, a legmélyebb hódolatteljes tiszteletünk kifejezése mellett örök hálára kötelezve maradunk Nagyméltóságu m. kir. Miniszter Ur, Kegyelmes Urunknak Kolozsvárt, 1900. évi szeptember hónap 13-ik napján, a kolozsvári községi közigazgatási tanfolyamhallgatók nevében legalázatosabb szolgái:

Sanda György sk., id. elnök. *Balázs Sándor* sk., id. főjegyző.

IRODALOM.

Gerlóczy Géza, a Kassai gazd. tanintézet közgazdasági és jogi tanszékének tanára, a „Gyakorlati Mezőgazda“ felelős szerkesztője a napokban adta ki „Jogisme a gazdasági akadémia és tanintézetek hallgatói s gyakorlati gazdák részére“ czimü könyvét. Ezen munka régóta érzett hiányt pótol a mezőgazdasággal foglalkozók körében, mert a mellett, hogy az ös termelésre vonatkozó összes, törvényen vagy rendeletein alapuló jogi szabályokat rendszeres és könyen megérthető irányban ismerteti, ezen felül részletesen méltatja az összes magánjogi és közjogi szábályokat, a melyek a gazdákat ugy az általános miveltség, mint a gyakorlati élet szempontjából kiválóan érdeklik, szóval felöleli az egész jogéletet, a mü a szerző kiadásában jelent meg, ára 5 korona. Megrendelhető a szerzőnél: Kassán, a gazdasági tanintézetben.

SZINHÁZ.

Orpheus az alvilágban. Offenbach bájos muzsikája ennek az operette-librettónak ötletes, bohózatos millieu-je nem kopik meg az idővel s nem kerül könnyen a muzeumi ócskaságok közzé, mert az olympusi és alvilági istenek könnyelmüségei közzül is a legvidámabb, a legkedvesebb poézis ragyog ki. Ez a szinpompás zene mindenütt kellemes és melodikus és minél jobban ismeri az ember, annál szivesebben hallgatja.

A darabot az este is nagy közönség nézte végig és kitünő hangulatban hallgatta Offenbach szép áriáit.

Jupitert Miklósi Gyula játszta elismerésreméltó mérséklettel. Rögtönzései nagyrészben beváltak s szertelenségekbe nem bocsátkozott. Kassai Plutót előbbi sikereihez méltóan kreálta, — bájos Eürüdike volt Székely Irén, a kit gyakran zajos tapsokban részesitett a publikum

De a tapsokból bőven jutott Wlassák Vilma kisasszonynak is, a ki Diána szerepében érvényesitette szép hangját. Mellette Komlósi Emma (Közvélemény), H. Novák Irén (Vénus), Bilkei Irén (Cupido) emelkedtek ki az Olympusi környezetből.

A sikerben oroszlán része volt *Leövey*nek, a ki Stix Jankót játszta, a mely neki egyik legkiválóbb szerepe. Leöveyt megjelenésekor tapssal fogadta a közönség, a mely gyakran ismétlődött Stix Jankó eredeti és müvészi krealása alatt.

Mezei Orpheus, Mányai Merkur és Váradi Miklós Mars szerepében járultak az előadás sikeréhez. A kar és zenekar jól müködött, a kiállitás pedig szép volt. A darabban az egyöntetüség és a jó összjáték figyelmes rendezésre vallott. (s.)

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, szeptember 14.

— **Kossuth Lajos születése napja.** A Kossuth emlékbizottság küldöttsége tegnapelőtt a jelenleg Budapesten tartózkodó Kossuth Lajos Tivadarnál járt, abból a czélból, hogy a Kossuth Lajos születése napja alkalmából rendezendő ünnepségekre meghivják. Kossuth Lajos Tivadar megigérte, hogy ugy a matinén, valamint a diszlakomán is meg fog jelenni.

— **A „Kossuth asztaltársaság“** folyó hó 16-án vasárnap estve 7 órakor az „Angol-királynő“ vendéglő külön helyiségében tartja első összejövetelét. — Czélja ezen társaságnak a Kossuth kultusz ápolása, a hazafiui és honleányi szeretet felvirágoztatásának gyámolitása, a magyar miveltség, a magyar ipar, általában minden irányu magyar szellemü mozgalom pártolása.

Kizár azonban minden egyoldalu törekvést, ha a magyar eszme barátai között válaszfalat felállitva, idegenkedést szülhetne — távol tartja azért magát a nemzetiségi vallási, párttusák tárgyalásától. Az összetartozandóság érezetét ápolni legszentebb feladata lévén minden hazafinak és honleánynak: kérjük honfitársainkat ezen estélyen minél nagyobb számban megjelenni szivesked jenek. A hazafias érzelmü egyetemi ifjuságra különösen is számitunk, mert tőlük várhatjuk a haza felvirágzását. Kérjük, hogy minél számosabban megjelenjenek.

A rendező-bizottság.

— **Kossuth Lajos születésnapja.** Vasárnap este fogják megünnepelni a hazafiak Kolozsvárt Kossuth Lajos születésének 98. évfordulóját. A rendezőség azon fáradozik, hogy egy kellemes estét szerezzen a részt vevőknek, ezért az a terv, hogy. d. u. legyen emlékünnep, elmarad és estére összpontositják az ünnepet, mely alkalommal megemlékezés történik Kossuth Lajos életéről és szerepléséről. Az estélyt a rendezőség a budapesti Kossuth asztaltársaság mintájára óhajtja rendezni.

— **Az üzletvezető kitüntetése.** Emlitést tettünk annak idején, hogy Schandl Mihály főfelügyelő, az államvastak kolozsvári üzlet vezetőségének főnöke megkapta a román Csillag-rend tiszti keresztjét és a fejedelmi bolgár polgári érdem-rendet. Mint most értesülünk, a király engedelmet adott Schandl üzletvezetőnek arra, hogy idegen rendjeleket viselhessen.

— **Uj joggyakornoki állások.** A Bpesti Közlöny legközelebi számában közzétett hirdetés szerint a kolozsvári kir. itélő-

A bástya északkeleti részén van felállitva az ezred éves emlékoszlop, a honfoglaló ősök szent madarával, a „turullal“, mely utmutatójuk, kisérőjük volt, hogy vezérelje őket Etele szép országába.

Hadur küldötte madarát választott népének, hogy itt telepedjék le, éljen és gyarapodjék ezer és ezer évig, időtlen időkig!

Tovább mentem, tovább vezetett hazafiui szellemem!

— Hah! Ez a nyugati, bástya, ez oldalról ostromolták a németek Munkács-várát, itt állott legtöbbször a gyönyörü hősnő Zrinyi Ilona, ezüst vérttel, a világ minden aranyjánál és kincsénél drágább keblén, ezüst sisakkal tündér szép fején. A szépség istennője öltözött a hadak istenének vaspánczéljaiba. Körülötte zugva-bugva röpkedtek a német ágyuk halálpostái és ő hideg vérrel osztogatta parancsait. Harczosai éltek-haltak érette.

Felvettem egy marok földet a bástya porából, s papirba takarva, gondosan kebelembe rejtettem, talán e között egyetlen por szem, melyen az ő lába tapodott. Szent ereklye nékem!

Két teljes évig védte itt magát és a várat, a rettenthetetlen hősnő, Karafa császári vezér és nagy számu német hadai ellen, erősen ellévén határozva, hogy férjének Tököli Imrének adott fogadalma szerint, ezt — mindaddig védelmezni fogja, mig a seregével fel nem menti.

Párthivei közül kettő rutul vissza élt bizalmával, Radics Endre a vár kapitánya, Absolon Dániel Tökölinek kanczellárja.

Midőn ezek látták, hogy a törökök szerencse csillaga leáldozóban van, maguk részére akartak a némettől minél több hasznot biztositani.

(Vég. köv.)

Egy fiatal leány története.

— **Angol regény.** —

A **Lauri** *szerzőjétől.*

Az „Ellenzék“ részére forditotta: **AMICA.**

XLI.

(Folytatás.) (81)

— Tehát hideg ürü hust ettünk ezüst tányéral; ocska ruháink divat szerint lettek ujjá alakitva; egy cselédet tartottunk, a ki háromnak a dolgát végezte. Hazugság, csalás, látszat és küzdelem volt az egész. Az atyám könnyelmü volt és nem gondolt semmivel; az anyám, a kinek mindent egyedül kellett igazitania, egy árnyékká dolgozta magát. Ha a szüleim megelégedtek volna azzal, hogy vidéken éljenek, hogy a városban töltött költséges évadakkal felhagyjanak, aránylag véve kényelmesen és bőségben élhettek volna; de ők ilyen önmegtagadásra soha sem gondoltak.

— Én voltam az egyedüli gyermekök és midőn látták, hogy szépnek lenni igérkezem, az anyám némileg meg volt vigasztalódva.

— Oh, mennyit beszélt nekem a pénzről! Szerelem, kényelem és minden egyéb széles e nagy világon, elég jók voltak a maguk nemében, de azt állitotta, hogy a pénz volt az egyedüli dolog, a minek valódi haszna volt. A pénz kormányozta a világot; a pénz tett mindent. A legkorábbi éveimtől kezdve folytonosan csak ezt az egy tanácsot adta. „Sohase menj szegény emberhez“ és én feltettem magamban, hogy soha sem fogom azt tenni. Midőn láttam, hogy az anyám mennyit emésztette magát a sürün érkező számlák felett, hamis izeneteket küldve a hitelezőknek, ezerféle kicsinyes aljasságokhoz folyamodva, melyeket teljes szivéből gyülölt, megesküdtem, hogy soha sem fogok ugy tenni, a hogy ő tett és hogy ha férjhez megyek, csak gazdag emberhez megyek.

— Nagyon szépnek nőttem fel, sokan bámultak, midőn a társaságba be lettem vezetve és a leggazdagabb férfit, sir Tollemach Alferédet választottam azok közül, a kik házassági ajánlatot tettek. Ő nagyon jó volt hozzám és én szerettem őtet és a mi a pénzt illeti, több pénzem volt, mint a mennyit el tudtam költeni. De, mielőtt időm lett volna az anyámon segiteni, ő meghalt, a szegénység elleni küzdelem kimeritette az erejét. Az atyám nem sokáig élte tul őtet és a midőn az éhes hitelezők mind ki voltak elégitve, nekem egy shillingem sem maradt.

— De nem volt szükségem a penzre, midőn sir Alfrednek a felesége lettem, neki roppant vagyona volt.

Szükségtelen magának elmondani, hogy miképpen történt, de a házasságunknak az első éveiben szinte minden vagyonát elveszitette. Vagyonának elveszitése emésztette és egy este, erősen meghülve, betegen jött haza, meghalni. — Miután csak leány gyermekei voltak, a birtok a legközelebbi rokonára maradt és én csak nagyon csekély évi járadéknak voltam a birtokosa, hogy leányaimat felneveljem. — Bár mily takarékosan bánjak a pénzzel, tudtam, hogy nincs más segédforrásom, mint az, hogy ismét férjhez menjek.

— Sir Laurayne Cyrillel Aston Hallban találkoztam és ő szerelmes lett belém. Konstansz eleitől kezdve ellenszenvet érzett irántam. Nagyon jól emlékezem arczának a kifejezésére, midőn először nézett rám; a bizalmatlanság és gyanakodás kifejezése volt az. Én mindent megtettem, a mit tehettem, hogy a szeretetét megnyerjem; de, ámbár ő mindig udvarias volt hozzám, első találkozásunktól kezdve egy legyőzhetetlen akadály látszott köztünk lenni. Sir Cyrillel nagyon boldogan éltem. Ismét ösmertem az élvezetet, hogy sok pénzem volt — sőt minden volt bőviben, a mit a szivem kiván

És egy fiu gyermekkel voltam megáldva, tehát jövöm biztositva látszott lenni.

— Egy napon a jövőről beszéltük, midőn arra kértem sir Cyrilt, hogy ügyeinknek az ekzakt állását magyarázza meg nekem.

Házasságnak alkalmával valami biztositmányt tett a számra és megmodta, hogy halála esetében menyiben fogok részesülni; de az sokkal kevesebb volt, minthogy engem kielégitsen. Hilldrop ekkor ismét a bosszuság forrása volt nekem; az apátságot megszerettem midőn először láttam és szeretem most is. Nem tudom elviselni azt a gondolatot, hogy az a régi nagy birtok, tekintélyes jövedelmeivel, a Kontansz tulajdona legyen, mig én, két eladó leányanyal ismét olyan helyzetbe jussak, hogy kevés jövedelemmel ugy küzködjem, mintha az nagy volna. Ha Holldrop az enyém lehetne, éreztem, hogy több kivánni valóm nem volna e földön.

— Öszintén megvallva az igazat, én nem szerettem Konstanszot; ő nagyon szép volt és az én leányaim, a legkevesebbet mondva, közönségesek voltak és a Konstansz jelenléte nem vált előnyükre. És a vagyonukra vonatkozólag meg volt az a kellemetlen tény, amit soha sem tudtam elfelejteni, kogy Konstansznak szép öröksége volt, mig ellenben nekik nem volt semmijük. Azonban, ámbár nem szerettem őtet, de egyetlen egy kiméletlen vagy rossz indulatu cselekedettel sem vádolhatott soha.

— A férjemmel beszélgetve, többször vittem a társalgást Hilldropra. És megjegyeztem, hogy milyen kár, hogy nem adhat Konstansznak a birtok értékének megfelelő összeget, hogy abból a család asszonyai számára özvegyi házat csináljon. Ő mindig egy véleményen volt velem. Beösmerte, hogy csak az hiányzott, hogy Broomot tökéletessé tegye; de az soha sem történhetik meg.

— „De jelenleg kinek a birtoka Hilldrop?“ — kérdém.

— „A Konstanszé — válaszolá. Az halálával az enyém lett, de mindig az volt a szándékunk, hogy Hilldrop a Konstansz tulajdona legyen és a végrendeletemet ugy csináltam, hogy azt neki biztositsam.

— Ekkor elég világosan megértettem, hogy ha férjem végrendelet nélkül halna meg, Hilldrop nem a Konstanszé lenne, de az Ausztiné.

— Én mindig azt hittem, hogy a végrendelet Anderson urnál, az ügyvédnél van és csak a sir Cyril betegsége idejében fedeztem fel a tévedésemet.

— Miután a kész végrendeletről hallottam, megpróbáltam, hogy ne gondolkozzam Hilldropról. Tudtam, hogy az soha sem lehetett az enyém. De gondolataim mindig visszatértek hozzá. A két leányommal, ott élve képzeltem magamat és Ausztint Broom urának, mig szivem az irigységtől égett. Néha éreztem, hogy akár mit tudnék azért adni és tenni, hogy Hilldropot a sajátommá tegyem.

— Hilldropot nem emlitettük ismét egész addig, midőn egy napon sir Cyril tudatta velem, hogy szerencsés spekuláczió által nagy összeg pénzt csinált és hogy azt gondolta, hogy meg kellene semmisiteni a végrendeletet és egy másikat csinálni. E tárgyról soha sem beszélt ismét és aztán rövid idő mulva, hirtelen leverte a betegség.

— Abban az időben Konstansz nem volt otthon. Mihelyt a férjemet leverte a betegség, azt kivánta, hogy küldjenek a leánya után, de én nem teljesitettem a kivánságát, ámbár tudtam, hogy meg fog halni, mert az orvosok eleitől kezdve tudtomra adták, hogy nincs reménység az élethez.

(Folytatása következik.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

tábla kerületében több joggyakornokra van szükség és pedig, a mint hallottuk, kettőre a dévai, egy-egyre a gyulafehérvári és nagyszebeni kir. tvszékeknél. A pályázók megfelelően felszerelt kérvényüket azonnal beadhatják a kolozsvári kir. itélőtábla elnökéhez.

— **A legidősebb honvéd halála.** S. Semsey Tamás volt tüzérszázazost a legidősebb 48-as honvédet, a ki e hó 9-én hunyt el 101 éves korában, tegnap temették el Szabadkán óriási részvét mellett. — A temetést Szabadka városa rendezte és a halálesetről a városi tanács is adott ki gyászjelentést. A m. kir. honvédség képviseletében Czigler őrnagy, egy százados és egy főhadnagy jelent meg, továbbá a 48-as honvédek, Szőllőssy őrmester vezetése alatt.

Az agg bajnok halála alkalmából számos részvéttávirat érkezett Szabadka városához, mely önmagát tisztelte meg avval, hogy saját költségén temette el a szabadságharcznak ezt a tisztelt és pátriárkai kort megért alakját.

Részvét táviratot intézett a főispán utján a családhoz, mint már emlitettük, az orsz. történelmi ereklye muzeum egylet, továbbá részvétét nyilvánitotta táviratilag Kolozsvárról Vermes Lajos tanár, ki az öreget a szabadkai fiatalabb nemzedék köréből mindig gondos figyelemmel kisérte és gyakori időközökben meg-meg látogatta.

— **Pikturák a barátok templomában.** Panaszos jelentést tettek lapunknál a miatt, hogy a történeti értékü festések és feliratokban gazdag óvári barátok templomában nem szakértő kezek végeznek festési, mázolási munkát. Nevezetesen a sirköveket, azok feliratait és czimereit egy buzgó, de nem ahhoz értő barát pingálja. Panasztevőnek aggodalmai vannak, hogy e miatt történeti vagy műbecscsel biró részleteket, vagy adalékokat fognak, habár nem rosz szándékkal, de tájékozatlanságból eltüntetni.

— **Beiratkozások eredménye a kolozsvári gimnaziumokba.** A kolozsvári főgimnáziumokba az idei tanévre sokkal több jelentkező volt, mint a mennyit az egyes gimnásiumok befogadhattak.

Beirtak a f. tanévre: 1. a kolozsvári r. k. gimnasiumba 428 növendéket, 14-gyel többet, mint a mult évben. Huszat meghaladó jelentkezőt, helyszüke miatt, nem tudtak befogadni.

A kolozsvári ev. ref. főgimnáziumba 381 növendéket. 19-el többet, mint a mult évben.

Közel 30 jelentkezöt helyszéke miatt nem tudtak elfogadni. A három alsóbb osztály létszáma egyenkint 60. A gimnázium, ha majd felépitik uj helyiségét, párhuzamos osztályokat is fog felállitani.

— **A kolozsvári** kereskedelmi és iparkamara értésére adja az épitő vállalkozóknak, hogy a helyi kir. államépitészeti hivatal által a kolozsmonostori gazdasági intézetben emelendő uj épületre és javitásokra, valamint a kidei állami iskola tető-javitási munkálatai biztositására kiadott hirdetménye irodánkban fekszik, hol az érdeklődök bármikor megtekinthetik.

— **Dánia a Szentegyház-utczában.** Gyönyörü képekben szemlélheti meg ma és holnap a közönség Dániát és fővárosát a szentegyház-utczai világpanorámában. Szivesen hivjuk fel erre a látványosságra a közönség figyelmét, mert valóban plasztikus, élethü képekben mutat be minden országot, hogy az ember olyan impressiókkal távozik, mintha utazást tett volna. Látogatják is sokan; most pedig az ifjuságnak ajánljuk figyelmébe, hogy minél többen látogassák, mert sok ismeretet szerezhet ott, olcsó 40 fillér dijért. Ma és holnap még Dánia és Koppenbága látható, vasárnaptól egy héten át *Abbazia, Volosca és az Adriai tenger nevezetesebb helyei.*

— **Mérgezési kisérletek a bpesti egyetemen.** Mint nehány reggeli lap konstatálja, a magyar tudományegyetem ifjusága körében mérgezési kisérletek vannak folyamatban. A méreg eszköze a pénz, a melylyel a magyar nemzet virágjának lelkét, benső valóját, a szülöknek gyermekeik jövő életének tisztaságában való reménységeit akarják megmérgezni. A méreg eszköze az a pénz, mely a Tisza—Bánffy-uralom hosszu ideje alatt beoltotta a korrupczió maszlagát az ország társadalmának egy nagy rétegébe, kiakarván ölni a nemzetből az öntudat hatalmát, az önállóság erejét. Ez a pénz, ez az idegen pénz müködik most állitólag az egyetemi ifjuság egy részében is, éppen akkor, mikor már — sajnos — az ifjak között is az igaz hazafiságnak kell megküzdenie a nemzetietlen kozmopolitizmussal. Laptársaink egyrésze nyiltan hangoztatja, hogy az egyetemen az egyes ifjusági pártokban pénzzel vásárolják a hiveket, a voksokat, a mint azt a Bánffy-korszak csinálta. Irják, hogy a radikális ifjak pártjának minden egyes tagja tiz forintot kapott korteszélra, éppen ugy, a mint a felnőttek csinálták az elmult választásoknál. Ha mindez igaz, rettenetes vád nemcsak az ifjak azon része ellen, a kik ezt a szennyes pénzt elfogadták, hanem azok ellen a gonosztevők ellen, a kik kizsákmányolván az egyetemi ifjak szegény részének nyomoruságát, öket ily módon akarják bevezetni a társadalom erkölcsi fertőjébe, ledöntvén ezzel egy egész jövő nemzedék erkölcsisége biztositékait. A kik ezt teszik, azok számára nincs elég sulyos intézkedés a büntető-kodexben. De itt nem elég csak a sujtó szót kimondani, itt ki kell keresni e vád alapját s ha ez igaznak bizonyul, ettől a mételytől meg kell menteni az ifjuságot s tenni arról, hogy a mérgezők elvegyék gonoszságuk megtorlásának azt a fokát, melyet kiérdemeltek. Mert az ügy, — ha igy áll — nem olyan dolog, ez a modern Jäger Marik tömeges gyilkossági kisérlete a nemzet reménységének erkölcsi tisztasága ellen.

— **Szerelmi dráma a kolozsvári esküdtszék elött.** Hétfőn érdekes tárgyalása lesz a kolozsvári esküdtszéknek. Ekkor kerül u. is tárgyalásra Buday Árpád vádlott bünügye, ki nem viszonzott szerelme miatti elkeseredéséből rá lött egy fiatal és szép hajadonra, Zatler Gizellára és ennek atyjára Zatler Sándor kolozsvári tekintélyes kül közép utczai polgárra. A fiatal leányt virágos kertjük lugassában kereste fel alkonyat után a szerelmes ifju s miután szavai a leánynál ez alkalommal se találtak viszhangra revolvert rántott elő és rá lött a leányra. A leánynak alsó álkapcsát zuzta össze a golyó, sulyos sebe még ma sem gyógyult be egészen A szerencsétlen ifju rá lött a leány atyjára is és ennek bal mellén levő balkezébe hatolt a golyó. Mindkét megtámadott már a veszélyen tul van. E tárgyalás iránt széles körben érdeklődnek Kolozsvárt.

E bünügy után szerdán még egy eset fog kerülni tárgyalásra és ezzel az őszi tárgyalások sorozata befejezést nyer.

— **A szatmári testvér gyilkosság.** Mindenki élénken emlékezhetik még a szomoru szatmári szenzációra, amely sötét helyet foglal el az utóbbi évek bünügyi krónikájában. Papp Elemért, egy tizenhat éves gimnázista fiut megölette a tulajdon bátyja, Papp Béla csak azért, hogy egyedül örökölje atyjuk vagyonát.

A gyilkosság gyanuja már kezdetben Papp Bélára hárult, deczember 2-án elisfogták; 3-án csendőrök kisérték be Papp Zoltánt is s egy napra rá Zsoldics is fogságba került. Hosszu vallatás következett ezután. Papp Béla először gögösen tiltakozott, majd kétségbeesetten tagadott, végül megtörten vallott. Beismerte bünét Zzoldics Mihály és Papp Zoltán is.

A tárgyalás május hó végén folyt le rendkivüli érdeklődés mellett a szatmári törvényszék, mint esküdtbiróság előtt.

Közel 3 napig tartó tárgyalás után az esküdtek bünösnek mondták ki Zsoldics Mihályt a gyilkosság küntettében, mint tettest, Papp Bélát, mint fölbujtót, Papp Zoltánt mint bünsegédet.

Erre a biróság Zzoldicsot és Papp Bélát kötél általi halálra, Papp Zoltánt 8 évi fegyházra itélte.

Az itélet ellen a védők semmiségi panaszt jelentettek be, amelyet tegnap délelőtt tárgyalt a kir. kuria I. büntető tánácsa.

A beható tanácskozás után a kuria az összes semmiségi panaszokat elvetette.

— **A Kolozsmegyei** tankerületi tanitótestület Kolozsvári és Borsamenti körök együttes gyülésüket folyó évi szeptember 22-én d. e. 10 órakor Bonczhidán az állami ellemi iskolában tartják meg.

— **Budapest székes főváros** tanácsa a Kolozsvárt felállitandó néprajzi muzeum czéljaira Kolozsvár város polgármesteréhez 1000 koronát küldött.

— **Tehetséges fiatal szobrász.** Gere Andor a budapesti ipar müvészeti szakiskola jeles szobrász növendéke mint lapunknak jelentik a napokban fejezte be Zalatnán az ottani kaszinókör megrendelésére Lukáts László m. kir. pénzügyminiszter Lukáts Béla kormánybiztos és Mály Sándor m. kir. pénzügyminiszteri osztálytanácsosnak mint a zalatnai kaszinókör tiszteleti tagjainak sikerült gipszbe öntött mellszobrait. Valoban büszke lehet a zalatnai kaszinókör, hogy ily magas személyiségeket számithat tagjai sorába.

— **Áthelyezett tanár.** Walton Róbertet, a szathmári állami főgimnásium jeles tanárát, a vallás és közoktatásügyi m. k. miniszter áthelyezte a deési állami gimnásiumhoz. Walton Róbert alaposan képzett tanférfiu és jeles pedagogus. Működése az ez előtt 3 évvel alapitott deési gimnásium gyakorlati irányban való tovább fejlődésére jó hatással lesz.

— **Hazai és külföldi ásványvizek.** A magyarországi ásványvizek sokkal kitünöbbek a külföldieknél. Ennél fogva a kolozsvári kereskedők közül azok, a kik a hazai termékek fogyasztására sulyt helyeznek igyekeznek kiszoritani a külföldi vizeket. Egyik kolozsvári főtéri kereskedő évekkel ezelőtt évente 2000 liter gieshüblit adott el. Most alig ad el pár száz üveggel mert, ennek hasonmását a sokkal jobb minőségü borszéki vizet forszirozta és ebből 10 vagon menynyiséget ad el évente. A karlesbadi vizből évente eladott pár év előtt 5000 üveggel. Ma elad a karlesbadi vizből 100 üveggel s a karlsbadi viznek hasonmását, de ennél hatásra nézve sokkal jobb sztojkai vizből elad évente 5 vaggonnal. A sztojkai viz kezdi kiszoritani helylyel közzel a borszéki vizet is, a mit a gyógyhatásán kivül kezelése tisztaságának és kiszolgálása gondosságának köszönhet, mig ezzel szemben, mint a m. hóban megirták az ásványvizek királyának kiszolgálása körüli eljárás ellen még az étkező kocsik intézősége részéről is kifogások tétettek.

Könnyü lenne a külföldi vizeket kiszorittatni a magyar vizekkel, de az a baj, hogy a magyar ásványviz tulajdonosok csekély forgalom mellett nagy hasznot akarnak, s nem teljesitik a kiszolgálást gonddal és figyelemmel. Herczeg Metternich ujabban 80 ezer frtot. áldozott arra, hogy Márienbád mellet levő Königswerti Richart forrás vizét a borszéki sztójkai és a gieshübli helyet bevezesse.

Ez ellen hazafias szempontból állást szeretnének foglalni egyes kereskedők, törekvésük azonban megtörik a forrás tulajdonosok közönyén, ezek viszont küzködnek a hazai üveggyárosokkal, kik törékeny és nem kellő méretben készitett üvegeket szállitanak.

— **Az osztálysorsjáték huzása.** Az osztálysorsjáték tegnap második napján a következő nyereményeket huzták ki:

200.000 koronát nyert: 35678.

5000 koronát nyertek; 10068 14832.

2000 koronát nyertek: 22 1302 1850 4034 5592 7474 15594 15772 16424 20327 21991 23315 26105 27010 28312 33470 40258 44622 45270 46435 48074 51571 53831 55610 57571 57668 61584 72696 80885 87102 88053 93831 94328 98257.

1000 koronát nyertek: 6452 10680 11954 12382 13413 18120 19387 20169 20806 20287 22705 27205 27688 35005 37183 37493 41563 44694 49806 52322 53895 55674 57423 57724 62090 62473 63357 69373 74449 76430 77497 79069 79812 82373 85491 87773 89486 93042 93042 93094 93254 93254 96945 98000 99704.

500 koronát nyertek: 271 670 1021 1827 3311 3420 4887 7195 9985 10185 10403 11005 16395 27866 44929 46980 61035 53890 65579 56925 57452 63321 64844 67728 67985 68622 70260 76582 76968 77252 77826 77655 78055 82287 82606 84850 87026 88248 89093 90521 90807 97354 94290 97383 99954.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyeretek.

— **Hatszázezer látogató.** Az elmult vasárnap volt a párisi kiállitás leglátogatottabb napja: több mint hatszázezer ember ment át a különbözö kapukon. Ekkora látogatottságra eddigelé nem volt példa sem a francziaországi, sem a külföldi kiállitásokon. A tiz év előtti kiállitásnak is ez a vasárnap volt egyik legfényesebb napja, de mindössze 344.000 látogatóval. Nevezetes pedig, hogy ezen a vasárnapon semmiféle előre hirdetett különös attrakció nem vonzotta ki a tömeget, a hatszázezer mind pusztán a kiállitásért érdeklődött.

— **A villa eredete hazánkban.** A villa okirataink ban legelőször 1374-ben fordul elő. Nagy Lajos királynak az egri káptalanhoz intézett parancsa ez, mely Selpi Pál fia András kérelmére tanuvizsgálatot rendelt el arról, hogy igaz-e, hogy ő 10 évvel ezelőtt, — Visontai Imre fiának kölcsön adott: 132 arany forintot, 2 megezüstözött kést, 4 ezüstkanalat, 2 „az olaszok (secundum morem latinorum) szokása szerint, az étkezés kényelmére alkalmazott (pro comodo comestionis aptas) ezüst kis villát“ (furcas); 1 kardkötöt 45 frtnyi és ruházatát 10 márkányi értékben. A villának ez a gondos körülirása, mint a Gazdaságtörténelmi Szemle irja, azt árulja el, hogy még akkor igen szokatlan lehetett nálunk, kétségtelenné teszi továbbá azt is, hogy Olaszországból került hozzánk, a hol őseink valószinüleg Nagy Lajos nápolyi hadjárata alkalmával ismerkedhettek meg vele, mert hiszen Selpinek is már 1364-ben birtokában volt a két villa.

— **Egy kiváló 1848-as férfiu halála.** Hazafias erényekbe gazdag férfiut helyeztek nyugalomra Budapesten Attila utczában 97. sz. a. levő gyászházától dr. Orbay Antalnak hivták a nagy idők jelesét. Számtiszt volt Kossuth Lajos miniszter korában 1848-ban a pénzügyminiszteriumban. Később Jász-Nagy-Kun és Szolnok megye főorvosa lett s mint ilyet nyugalmazták. A kolozsvári orsz. történelmi ereklye muzeumnak alapitója, egyik legtevékenyebb férfia és tiszteletbeli tagja volt. — Az elhunytat előkelő rokonság gyászolja. A kolozsvári orsz. tört. ereklye muzeum igazgatósága meleghangu részvét iratot intézett az elhunyt özvegyéhez Csoór Rózália urnőhöz, kivel 37 évig élt a legboldogabb hásaságban. Az elhunyt puritán jellemü és olyan rendkivül szivós fáradhatatlan hazafi volt, a milyenek ma fájdalom ritkán születnek. Házában a szobák falai mind a magyar nemzet nagyjaira és nevezetes eseményeire emlékeztetető képek vannak. A kolozsvári ereklye muzeum öre több izben felkereste a kedves öreg urat, ki a nagy idők eseményeiről érdekes dolgokat tudott elbeszélni.

— **Milliomos hölgyek mulatsága.** Az amerikai milliárdosok leányai folyton azon törik a fejüket, hogyan tánczoltassák meg a papák dolárjait. Erre legujabban a virágtenyésztést szemelték ki. A kertészkedés terén Miss Helen Gould szolgált példával, bámulatos szép orchidea és tulipán gyüjteménye van. Belmontné az ibolyatenyésztésben fejt ki nagy müvészetet, Hood-Wrightnének saját találmányu eljárása van szobai disznövények nevelésére. Englingtonné kertje a gyönyörü kuszó rozsáiról híres. Webbné pedig azaleákkal és rhododendronokkal nyer első dijat a kiállitásokon. Az ékszerészek siettek kihasználni a milliomos hölgyek eme kedvtelését és mivel gyöngéd kezeiknek a rendes kerti szerszámok és eszközök ugyis nagyon nehezek, könnyen kezelhető és nehezen megfizethető holmiról gondoskodtak. Igy az ezüstből készült öntözőkannák ára 6—800 száz forint közt váltakozott, egy szőllőólló ára 50—100 forint stb. az ékszerészeknek különben sem lehet panaszuk, mert az europai lapok ama hirei melyekben a fejedelmi és arisztokrata hölgyek kelengyéjét leirják, az amerikai Éva leányaiban azt a vágyat ébresztik fel, hogy tultehessenek europai társaikon.

Ezt a vágyat ki is elégitették — már tudniillik azok, a kik tehetik. Igy, a többek közt, Jeorge W. Vandeerbilt egy olyan nyakéket csatolt esküvője napján a mennyasszony nyakára, a mely 360.000 frtba került. A benne levő ugynevezett galambvérszinü 4 darab rubin egymaga 300.000 frtot, dr. Astorné ékszeres ládikáját 1,800.000 frtra becsülik. Belmontné ama hires gyöngysor boldog tulajdonosnője, a mely egykor a szerencsétlen Mária-Antoinette nyakát ékitette. Gouldnénak a megfizethetetlen rubinjai és gyémántjai közt van egy 300.000 frtra becsült nyaklánccza. H. Mac. Twomblyné gyémántjait egy millió frt. értékünek tartják, mindazonáltal ez a hölgy egész nyiltan kimondja, hogy irigyli Bradley Martinsnét, a kinek rubin garniturája maga egy milliót ér és a kinek azonkivül 600.000 frtot érő gyöngye is van.

— **A sör eredete.** Hekataeus szerint a régi Egyiptomiak a megőrlött árpából egy italt készitettek, a melyet Osiris a bor pótlására rendelt, mivel egyes vidékeknek nem kedvezett az időjárás a szőlő s igy a bor termelésére. Erre utal Herodot is, midőn azt mondja, hogy egész Egyiptom területén ezen okból készitették a sört. Diodor világosan kimondja, hogy a sörtermelés csak az oly vidékeken vett nagyobb lendületetet, hol a szőlő nem igen termett meg. Diodor azt állitja, hogy a zört Zudos-nak hivták az egyiptomiak; sokkkal valószinübb azonban, hogy ez görög neve volt. Hisz a görög eredet tagadhatatlan; Lorete szerint az egyiptomiak a sört Hagi-nak nevezték. A monda egyébiránt azt tartja, hogy Gambrinus királyfi Kr. sz. előtt 1730-ban találta volna föl a sörkészitést. Strabo idejében a sört Alexandriában általánosan itták, de Aetiopiában is nagyon jól ismerték. Spanyolországban is ősidők óta készitik a sört, a melyet Plinius szerint caelia, vagy cereanak hivtak. A frigiaiak s thrákok is nagyban fogyasztották a sört. Archiloobos K. sz. előtt 700 évvel irja, hogy sört az árpából készitik Hebateus után. Xenophon Anabasisában mondja, hogy az armeniaiak egy erős árpából készült italt ittak, a mely még akkor is árpával volt telve.

— **A vasut áldozatai.** Megdöbbentően érdekes statisztával szolgál az amerikai Egyesült-Államok kormánya a vasutak áldozatairól. A napokban jelent meg a hivatalos kimutatás, a mely tehát egyetlen egy év alatt az Egyesült-Államok vasutainak több mint ötvenezer, pontos számokban 51.743 áldozata volt. Ezek közül 7123 halott és 44.620 sebesült. Ugyancsak ez a statisztika mondja, hogy átlag minden negyszázhuszadik vasuti alkalmazott életével fizeti meg állását, s minden huszonhetedik megsebesül. Azok közt alkalmazottak közt, a kik a vonatokon járnak, még rémitőbb a halálozási és sebesült arány. Százötvenötre esik egy halott, tizenegyre egy sebesült. A statisztika oda konkludál, hogy bár a hajótörések drámaiabbak és egyszerre több embert fosztanak meg az életüktől, a hajózás mégis biztosabb közlekedés, mint a vonaton való utazás. Hajótörés esetén nagyobb ugyan a halottak száma, de ha az eredményeket tekintjük, a kisebb részletekben gyilkoló vasut sokkal szomorubb statisztikát mutat.

— **Téli kikötő Budapesten.** Még nincs meg, csak ankét volt az ügyében. A kereskedelmi kormány ugyanis a Pozsony, Komárom Baracska, Zimony és Eszék városokban létesitett téli kikötőkhöz hasonlóan a főváros területén; a Lágymányoson és a soroksári Dunaágban állami téli kikötőket szándékozik berendezni. Ha a miniszter egyszerüen elrendelte volna, hogy legyen téli kikötő itt meg itt, ilyen, vagy olyan feltételek mellett, meg lettünk volna győződve róla, hogy ez meg is lesz. De ha ankétról hallunk, bizony rögtön Tamásokká változunk. Ez a modern betegség sehol annyira nem divik, mint nálunk. Ha valamit nem akarunk megcsinálni, itt az ankét, magyarul szakértekezlet, — egyszerüen belétemetjük. Mióta halljuk már, hogy a Lágymányosan téli kikötőt épitenek. És ma még mindig csak ott tartunk, hogy egy ujabb ankétről, talán ez ügyben a tizedikről referálhatunk.

— **Egy inteligens kereskedő,** kinek lábát amputálni kellett s igy nem folytatsatja eddigi mesterségét, bármilyen szerény irnoki foglalkozást keres. Czim a szerkesztőségben.

— **Követeljünk mindenütt Emkegyujtót.**

Mulatság.

A Máv altiszti kör mulatsága. A „kolozsvári M. Á. V. altiszti kör“ 1900 szeptember hó 15 én a körhelyiségében Ferencz József-ut 102 sz. alatt körestélyt rendez; az estély kezdete este 8 órakor. Müsora ez: 1. Korhadt fakeresztek. Rákesi Viktortól: fellvassa: Fenyvessy E. ur. 2. Monolog előadja: Horváth Gy. ur. 3. Ének, Zene. előadják: Kávási J. ur. Horváth M. ur. Fenyvessy E. ur. 4. Telephon vidéken dr. Gyalui Farkastol, előadja: Málnási R. ur. 5. Czimbalom szóló, ábránd, előadja: Linczeg 4. k. a. Szünet. Mükedvelői előadás: Egy fényképész ki nem fotografál. Párizsi életkép 1. felvonásban, irta Manchercourt. ford. Mihályi. Személyek: 6. Báród ellen. Tar J. ur. Romeo fényképész. Fenyvessy E. ur. Olga kisasszony. Mann Zs. k. a. Segéd. Kávási J. ur. Zárlatul: 7. Balaton-couple énekli. Schandl A. ur. czimbalmon kiséri. Csipkés J. ur. 8. Zene, népdalok. Linczeg A. k. a. Horváth testvére.

Jótékonyság.

Nyilvános köszönet. Folyó hó 4-ről keltezve Kolozsvárról egy magát megnevezni nem akaró, kegyes szivü keresztyén, szamosuvári református egyházunknak egy 60 korona értékü, ezüst keresztelő készletet ajándékozott, alólirott ez uton is hálás köszönetet mond és Isten áldását kéri az ajándékozóra.

Szamosujvárt, 1900. szept. 11.

Filep János,
egyházi gondnok.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék“ távirati, telefon tudósitásai és sürgöny-levelei.

A néppárt akcziója.

Budapest, szept. 14.

A néppárt folyó hó 16-án vasárnap délután 3 órakor Rakovszky István országgyülési képviselő elnöklete alatt Liptó-Rózsahegyen népgyülést tart, melyen Zmeskál Zoltán orsz. képviselő az országgyülési néppárt müködéséről, Hlinka András plébános a liberalizmus eredményeiről, Griegely József segédlelkész a néppárt terveiről, Jancsek János iparos pedig az inkompatibilitásról fog beszélni. Ugyanekkor Böösön is lesz néppárti népgyülés, melyen ifj. Zichy János gróf országgyülési képviselő elnököl, beszédet mondanak Bonitz Ferencz, dr. Ernszt Sándor és Kálmán Károly orsz. képviselő.

Megdorgált érsek.

Budapest, szept. 14.

A mint a Magyar Távirati Iroda értesül, a kabinetiroda főnöke f. év szeptember 8-án Stadler sarajevoi érsekhez e következő levelet intézte:

A részletes tudósitások, melyek a nyilvános hirlapokban a közelebbről Zágrábban tartott katolikus kongresszusról megjelentek, egyebek közt azt a közleményt is tartalmazták, hogy Érsekséged a kongresszust befejező banketten tartott meleg hangu beszédében azon óhajtását nyilvánitotta, hogy Bosznia mielőbb egyesittessék Horvátországgal.

Minthogy ezen kérdés tisztán politikai, tehát Érsekséged szent hivatásától távol van és megoldása csakis meghatározott világi tényezők hatáskörébe eshetik, főleg és első sorban pedig ő felsége legkegyelmesebb Urunk felségjogai közé tartozik, jogosult volna azon föltevés, hogy az emlitett közlemény tévedésen alapul és hogy Érsekséged ezen nyilatkozatot nem tette.

Ha azonban mégis igy történt volna, legfelsőbb megbizásból közölnöm kell Érsekségeddel ő felségének legkegyelmesebb Urunknak **komoly intését és határozott várakozását az irányban, hogy Érsekséged jövőre ugy nyilatkozataiban, mint tetteiben a politikai kérdésektől magát távol tartja.**

Főszerkesztő:
BARTHA MIKLÓS.
Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
MAGYARY MIHÁLY.

NYILTTÉR.

Nyilatkozat.

Több oldalról tett felszólitások után szükségesnek látom kinyilatkoztatni, hogy a belvárosi róm. kath. leányiskolai tanitónői állásért való pályázatomtól nem léptem vissza. Tisztelettel kérem a tisztelt s engem becses bizalmukkal megajándékozott választóimat, hogy e minden alapot nélkülöző hirnek hitelt ne adjanak.

Kolozsvárt, 1900. szept. 14.

Tauffer Ilka,
tanitónő.

NÁDAS-FÜRDŐ!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy a **Nádas-fürdőben** még több kifizetett előfizetési fürdőjegy van. E végből még f. évi deczember haváig a melegfürdő, valamint a vendéglő is a n. é. közönség rendelkezésére áll.

A bezárást annak idején a lap utján tudatni fogom.

Tisztelettel
Szunyogh László,
fürdö-bérlö.

2—3

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Sz. 1204—900. tkvi. 888. 1—1.

Árverési hirdetményi kivonat.

A bánffy-hunyadi kir. járásbiróság, mint telekkvi hatóság közhirré teszi, hogy Geleschel Mihály a Kinduluj meregyai lakos végrehajtatónak Jank Ile hagyatéka dr. Pop Endre ügyvéd által végrehajtást szenvedő elleni 56 kor. tőke-követelés és járulékai iránti végrehajtási ügyben a bhunyadi kir. járásbiróság területén levő a meregyoi 104. sz. tjkvben A † 1—5 rdsz. 153·1, 153·2, 153·3, 153·3, 154. hrsz. a. felvett iugatlanokból végrehajtást szenvedő Jank Ile hagyatékának egyötöd rész illetménye 16 kor. kikiáltási árban, a meregyoi 343. sz. tjkvben A I. 1. rdsz. 157 hrsz., 3 rdsz. 2088 hrsz., 4 rdsz. 2206, 2207 hrsz., 5 rdsz. 2482 hrsz., 7 rdsz. 3368 hrszám, 8 rdsz. 3490, 3491, 3493 hrsz. 9 rdsz. 3527 hrsz. 10 rd. 3623 11 rdsz. 4025 hrsz. 4026 hrsz. 12 rdsz. 4511—4522 hrsz. 13 rdsz. 4940 hrsz. 14 rdsz. 5083 hrsz. 15 rdsz. 6103, 6104 hr. 16 rdsz. 6332 hrsz. a. felvett ingatlanokból Jank Ile hagyaték egyharmad rész illetményére 594 korona kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1900. évi október hó 5. napjának délelőtti 10 órája Meregyo községházánál megtartandó árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is elfog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881, évi LX. trvcz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet §§-aiban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881 évi LX. tcz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál elöleges elhelyezésről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatnt.

Bánffy Hunyad, 1900 aug. hó 11.

Gruber,
kir. aljbiró.

564—1900. 901. 1—1.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó 1881. évi LX. tcz. 102. §-sa értelmében ezennel közhirré teszi hogy a kolozsvár-városi tek. kir. járásbiróság 1900 évi Sp. III. 230|4. számu végzése következtében Pap Imre kolozsvári ügyvéd által képviselt Economul hitelintézet javára Podoba János és társai ellen 90 korona és járuléka erejéig 1900. évi május hó 30. foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 738 kor. becsült következő ingóságok u. m. I. Zsorkán Togyernél 478 korona értékü 1 szekér, 100 szekér trágya, 2 bivaly tehén, II. Korna Kosztánnál 260 kor. értékü 1 szekér, 2 üszö tinó nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kolozsvár-vid. kir. járásbiróság 1900 évi V. 279/2. számu végzése folytán 90 korona tőkekövetelés, ennek 1898. julius 1. napjától járó 8 százalék kamatai, egyharmad százalék váltódij s eddig összesen 62 kor. 78 fillben biróilag már megállapitott költségek erejéig adósok lakásán — és a községi háznál — Korodon leendő eszközlésére 1900. évi szeptember hó 22-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitüzetik — és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §. értelmében készpénzfizetés mellett, — a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kolozsvárt, 1900 évi augusztus hó 24.

Lőrinczy Károly,
kir. bir. véghajtó.

949—1900. 905. 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-sa értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a kolozsvárvárosi kir. járásbiróság 1899. évi VI. 784|3 számu végzése következtében Dobál Antal helybeli ügyvéd által képviselt B. Neresheimer és fiai javára Adler J. utóda 415 kor. 28 fillér és járulékai erejéig 1900. évi május hó 30. foganatositott kielégitési végrehajtás utján felülfoglalt s 2939 koronára becsült következő ingóságok u. m.: arany, ezüst tárgyak és egyébb nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kolozsvár-városi kir. járásbiróság 1900 VI. 784·3 számu végzése folytán 200 kor. betudásával 415 kor. 28 fill. tőkekövetelés, ennek 1900 évi április 13. napjától járó 5 százalék kamatai, egyharmad százalék váltódij és eddig összesen 36 korona 65 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig — Kolozsvárt, Deák Ferencz-utcza 12. sz. a. leendő eszközlésére 1900. évi szeptember hó 15 napjának délelőtt 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz., 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kolozsvárt, 1900 évi szept. hó 6.

Dupschek Ignácz,
kir. bir. vhjtó.

Haszonbérbe

keresek egy 50—100 holdig terjedő kisebb birtokot lakóház és gazdasági épületekkel.

Ajánlatokat a teljes név és lakczimmel együtt e lap kiadóhivatalába kérek **„S. I.“** czim alatt.

865. 5—5.

Csak

IRIS-CREMET

vegyünk, — mert csak ez ad **a bőrnek természetes üdeséget.**

Az Iris-pouder és szappan

tökéletesitik a crem hatását.

A bőrre és fogakra káros hatást nem gyakorolnak, sőt használatuk felülmulhatlan jó eredménnyel jár.

Pouder 3 korona, crem 2 korona, szappan 80 fil., *a mezőörményesi „Szüzmária“ gyógyszertárban Kolozsmegyében.* 647. 12—0.

Kolozsvárt kapható: Benke Dezső, Papp Ernő, Blédi József, Bréver János, Moldován József, Péterffy Mór, Voith Péter, Voith Tivadar, Béni István, Steinberger Lajos, Marusán Bogdán, Jeney Lajos, ifj. Gräf Lőrincz, Schuller Lajos, Adler Sámuel, Fuhrmann Károly, Burger Frigyes, Boskovics József, Zsilinszky Antal, ifj. Pere Istvánné, Goldmann Bernát, Kovács Károly, Jakobi Lajos, Kónya Sándor és Kolb Adolf kereskedéseikben. 793. 2—20.

Nagy raktár szőnyeg, paplan, pokrócz és mátráczban!
Hazai gyártmányu pamut-vásznak és himzések. Cocos futószőnyeg minden szélességben.

Sárga Kristóf fehérnemü és vászon raktára

Kolozsvárt, Belközép- (Deák Ferencz) utcza 3. sz.

Dus **választék** divatos férfi- **és** női ingek-, mindenféle szabásu alsó nadrágok-, legujabb gallérok, kézelők és nyakkendőkben,

Valódi franczia fehér- és szines lenbatiszt zsebkendők.

Ferdinánd Richter-féle Rumburgi-, Creás-, Irlandi- és Hollandi **lenvásznak** Franczia, satin, creton, oxford és madapolan ingszövetek és ingbetétekben állandó nagy raktár.

Ujonszülöttek részére garniturák, paplanok és kocsitakarók. Uj szerkezetü esernyők, szines és fekete harisnyák, keztyük, nadrágtartók, kézelőgombok, melltük stb.

Legnagyobb választék mindennemü szőnyegekben.

Elvállal kiházasitási vagy magán szükségre kivánt mindenféle fehérnemüek pontos elkészitését, kitünő szabás és jó összeállitásra legnagyobb figyelem fordittatik. 809. 8—10.

Valódi késmárki lendámászt asztalnemü 25 százalékkal gyári aron alól kapható! Csipke, Tunis, Chemil és szerb függönyök. Gobelin asztal és ágyteritők.

Haszonbérbeadó gazdaság.

Kolozsvártól 23 kilométer távolságra fekvő 500 katasztralis holdon felül levő **mezőgazdasági** birtok haszonbérbe adó.

Értekezhetni a Kolozsvármegyei Takarékpénztár Részvénytársaságnál Kolozsvárt, Wesselényi Miklós-utcza 9. sz. alatt. 882. 3—4.

150—200 frtot

kereshetnek havonta intelligens, jó beszélőképességgel biró, megbizható urak.

Bövebbet megtudhatni: **Sebess Dezső** urnál (Kolozsvár, Benigni-palota I. em., balra.)

894. 3—3

1 darab 4 éves vasderes 179 cmtr. magas herélt csikó; 1 darab 4 éves sárga 167 cmtr. magas herélt csikó

mindkettő kifogástalan és kitünö faj

eladók.

Kolozsmegye u. p. Nagy-Kapuson, **Biró György** tulajdonosnál. 891. 3—5.

UJ!

Bor és Sörcsarnok.

Belközép-utcza 20. sz.

A **Kolozsvàri Casino** földszinti éttermét minden kényelemmel berendeztem.

Étkezèsre előfizetést jutányos árak mellett elfogadok.

Olcsó étlap.

Valódi jó hegyi borok! Jó magyar konyha!

Szolid és pontos kiszolgálás!

N. é. közönség szives pártfogásáért esd

Szabó Gyula,
vendéglős.

845. 3—00.

RINDT és DÓCZY

ÉPÜLET és BUTOR ASZTALOSOK

Kolozsvárt Külközép-utcza 88. szám.

A nagyérdemü közönség becses tudomására kivániuk hozni, hogy **bástya-utcza 2. szám** alatt volt **asztalos üzletünket külközép utcza 88. szám** (saját ház), helyeztük át.

Kérjük a nagyérdemü közönség további pártfogását.

Telefonszám **465.**

Ugyanott több **kiadó lakások** vizvezetékkel ellátva. 866. 8—0.

Világ-Panoráma

elsőrangu mükiállitás!

Kolozsvártt, Szentegyház-utcza 1a. sz. alatt.

I. Cyclus. Dánia, Kopenhága st. Az orosz császárné és a sziami király megérkezése.

Szeptember 9—15-éig.

Minden vasárnap uj sorozatok!!

A Világ-Panoráma nyitva van **mindennap** reggel 9 órától déli fél 1 óráig és délután fél 2 órától esti 10 óráig.

Belépti dijak: Felnőtteknek **20** kr. Tanulók, gyermekek és katonák (őrmestertől lefelé) számára **10** kr.

Kiváló tisztelettel

740. 25—0. **az igazgatóság.**

Hirdetések

a legolcsóbb árban

felvétetnek e lap kiadóhivatalában!!

Pártoljuk a hazai ipart és termelést!!!

KOZEL F. JÓZSEF

kályharaktárában

Kolozsvárt, Unio-utcza 20. sz.
(Redouttal szemben)

állandóan 300—400 darab kályha késztelben van, melyek ugy szépség mint minőség tekintetében felülmulhatlanok s az eddig teljesitett nagyobb megbizások teljes biztositékot nyujtanak arra, hogy a nagyközönség további megbizasai is ép ugy mint azelőtt a legnagyobb szakértelem és pontosság mellett fog eszközöltetni.

HEVESI JÓZSEF

müasztalos

Gyár-utcza 8. szám.

elvállal mindenféle asztalos munkát és fapadozatot.

Nagy raktárt tart:

kitünő minőségü, gőzben szároitott

Parkettekből!

Telefon **136.**

„Municipia“

kiadóhivatala az összes községi és közigazgatási nyomtatványok, könyv,- papir- és irodaszerek legnagyobb raktára **Budapest,** VII. Kerepesi-ut 12. szám. Nagy képes árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

Pénzkölcsön

földbirtokokra, bérházakra I. II. helyre kedvező föltételekkel nyerhető. Fölvilágositást ad szivességből **Gerő A.** volt tkptári igazgató Budapest VII. Nefelejtsutcza 8. szám.

Jó munkáért kitüntetve!

Léber Gyula első erdélyi sodronyszövet fonat- és szitaáru gyára Kolozsvárt **Torda-utcza.**

Eisele József

réz-, érczmü- és gőzkazán-gyár

Budapest,
V., Külső **Váczi-ut** 138.

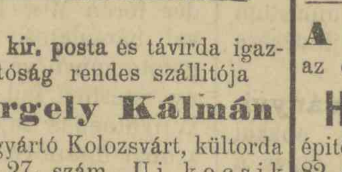

A m. **kir. posta** és távirda igazgatóság rendes szállitója

Gergely Kálmán

kocsigyártó Kolozsvárt, kültorda utcza 27. szám. Uj kocsik készletben.

Benke Dezső

füszer üzletében Kolozsvárt (magyar-utcza szeglet) a legjobb minőségü **élelmi czikkek kaphatók** szolid kiszolgálással a legjutányosabb árban.

Valódi **Dréher sör 15 kr.**

Naponta friss gyümölcs és dinnye.

DEMJÉN ÁGOSTON

mülakatos gyorsan és pontosan teljesit mindenféle **Lakatos munkákat,** saját szabadalmazott ablakzáróit szellőző készülékkel, függöny-horgait különösen ajánlja.

Jókai-utcza 12. szám.

Varga Pál

czimbalom-gyártónál megjelent czimbalomiskolából 1 hét alatt *tanitó segélye nélkül* megtanul czimbalmozni bárki, melyet üzletemben vásárolt czimbalomhoz ingyen adok. Budapesten, VIII. Rökk Szilárd-utcza 3. szám. — Czimbalmokról képes árjegyzék ingyen.

A ki hazai szövetből készült ruhában akar járni, az forduljon megrendelésével **Marcinkiewicz Ignáczhoz,** kinek szabó-üzlete Kolozsvárt, Belközép-utczában van.

Vizvezeték,

csatornázás, kutszivattyuk, tüzoltó felszerelések, fürdőberendezések tervezése és készitése hazai anyagok felhasználásával

Bányai Kálmán és Társai
Kolozsvárt, főtér 18.
Telefon 324.

Medgyesfalvi likör-, rum- és cognacgyár, *Marosvásárhelyt.* Ajánlja franczia módon gőzlepárolás utján készült creme-likörjeit. Saját szilvórium, seprő és törköly-főzde. Kitünő rumok. Különlegesség: „Assam-Rum“, legkitünőbb thearum. Árjegyzékek viszontelárusitók részére ingyen és bérmentve.

Keresztényfalvi agyag-árugyár részvénytársaság. *Keresztényfalva,* (Brassóm.) ujonnan berendezett és nagyobbitott gyárában kitünő minőségü kőagyag- és chamotte-árukat főképen vizvezetéki- és csatornázási csöveket, kémény-rakványokat és más épitkezési czikkeket, vályukat stb.; mindenféle tüzálló chamotte-téglákat, lemezekelisztés vakolatot és egyebet nagyban készitnek.

A kinek épittettni valója van, az egész bizalommal forduljon

Hirschfeld Lajos

épitőmesterhez, Külmonostor-u. 82. sz. Tervezéseket, költségvetéseket ugyanott.

Legjobb ekék

és gazdasági gépek készitőtelepe

SIMONFFY ISTVÁN

gépgyára és vasöntődéje Külső-Torda-utcza

A legjobb hust

Benigni Sámuel

főtéri üzletében lehet kapni, a hol mindennemü füstölt hus is kapható! Postai megrendelés azonnal teljesittetik.

Magyar fém- és lámpaárugyár r. t. Petroleum-lámpák, *légszesz és villanyvilágitási testek,* mindenféle fémdiszmüczikkek stb. Raktár: **Kolozsvárt,** Wesselényi-u. 20.

Kitünőnek

bizonyult erős cement-falakat, menyezeteket és folyosó boltozásokat készit

Ifj. BERTA MIHÁLY
szobrász- és gipszöntő.

Van szerencsém a nagyérdemü közönség tudomására hozni, hogy *Unio-utcza 10. sz. a.* levő czipész üzletemben megrendelőim csupán honi készitésü czipészmunkát találhatnak, melyek ugy minőség mint kivitel tekintetében a külföldiekkel versenyképesek, s a legkényesebb igényeket is kielégitendik.

Lengyel Károly
czipész.

Pollák Samu

aszfalt és czementipar vállalata, czementlemez és mükőgyára

Kolozsvár.

A Magyar Keramiai gyár részv. társ. *Budapesten.* Iroda VIII. József-körut 14. Telefon: 52—74. Gyárai: X.. Kőbánya, Óhegy. Telefon 53—09, Ajánlja Rost Ottó mérnök és a keramit feltalálójának személyes vezetése mellett gyártott, kocsi ut, járda- és udvarok burkolására kitünőnek elismert *keramit köveit és keramit lapjait.*

Legjobb jéghütők

10 frttól 200 frtig

nálam kaphatók, **valódi helyi ipar!!**

Árjegyzékkel dijtalanul szolgálok.

Seemann J.
N.-malom-utcza.

Minden háziasszony

szives figyelmébe: **„Stella“** linoleum szobapadlómáz felülmul minden e czélra eddig használt festéket, higságnál fogva a legtakarékosabb, szine tartós és ellentálló. Kapható minden helyi füszer és vaskereskedésben. — „Stella“ vegyészeti gyár **Lederman D.** Budapest, VII. Dohány-utcza 81.

A ki

Kolozsvárra jön, szálljon **Nagy Gábor** elsőrangu „Központ Szállodájába“, a hol pontos kiszolgálás mellett tiszta vendégszoba, kitünő étel és valódi bor kapható.

B. Bak Lajos

épület- és butorasztalos

Kolozsvárt.

Gyári üzemre berendezett mühelyéből kikerült tárgyak kiállitásokon elismerést érdemeltek! Az árak szolidak.

Solymosi Olivér *államilag segélyezett gépgyár és vasöntődéje Kolozsvárt.* 1868 óta áll fenn. Készit gépeket, gazdasági eszközöket gondos kivitelben, szolid árak mellett. Gyárában közel 100 szakképzett székely munkás dolgozik.

Első egyedüli magyar *zongoragyáros* **Thék Endre.** Főraktára: Budapest, Üllői-ut 66. a gyárban; fiókraktára: Kolozsváron, Unio-utcza 12., **Farkas Ödön** igazgatónál.

Frank Henr. Fiai pótkávégyárosok, gyárak: Kassán és Zágrábban. — Valódi **„Franck“** kávé-pótlék, kapható az ország minden jobb füszerkereskedésében.

Központi fütések, szellőztetések, városi vizmüvek, csatornázás stb. Épületbádogos-munkák, horgany-diszitmények. Vajköpülő. **Zellerin gyár r. társ** Budapest, Nagy-diófa-utcza 14

Várnay L. Szegeden

Alapittatott 1873-ban. Az országban legnagyobb első szegedi *községi és közigazgatási* valamint *csendőri nyomtatványok raktára.* Ruggyanta (gummi) bélyegzőgyár gőzerővel. A „Sharolograph“ a jelenkor legjobb sokszorositó készüléke ára 30 korona.

Magyar vitorla-vászon- és kender-gyár Salzmann és Társa Budapest, V., Nádor-utcza 20. Nyers- és vizmentesponyvák, zsákok, vatirvászon stb. Csak nagyban.

A Népbank részvénytársaság Kolozsvárt a hazai ipar pártolását előmozditja, a törekvő iparosok érvényesülését lehetővé teszi olcsó kölcsönök adásával!! Betéteket elfogad $5^1/_2$ százalékra. Helyisége a belközép-utcza 35. sz. épületben van.

A résztvett kiállitásokon arany érmek- és oklevelekkel kitüntetve.

UDVARI ÉS TÁRSA

törv. bejegyzett kocsigyártó *Kolozsvárt, Hidfő-utcza*
(Zöldfa vendéglő mellett.)

Raktáron tart kész kocsikat választékban. Kocsijavitásokat és rendeléseket pontosan, kivánat szerint teljesit.

Telefon: 339.

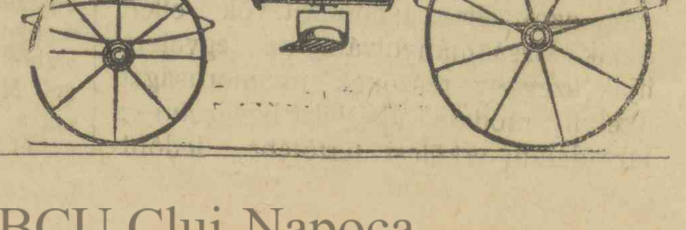

Nyomatott Magyary Mihály nyomdájában, Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.